

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.
Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.
This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.

Asiakirjan päivämäärä on:	07.03.2022
Dokumentet är daterat:	07.03.2022
The document is dated:	07.03.2022

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name:	Tarvo Siukola
Pvm / Datum / Date:	07.03.2022

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name:	Veli-Pekka Saajo
Pvm / Datum / Date:	07.03.2022

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat [Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument [Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) [The signed document follows on the next page >](#)

Energiaviraston ohjeistus sähköverkonhaltijoiden varautumis- ja valmiussuunnittelusta 2022

1.1 Asiaan liittyvä lainsäädäntö

Sähkömarkkinalain (588/2013) 28 §:n mukaan

Verkonhaltijan on asianmukaisella suunnittelulla varauduttava sähköverkkoonsa kohdistuviin normaaliolojen häiriötilanteisiin, sähköjärjestelmässä ilmenevien sähkösaannin häiriöiden edellyttämien säännöstelytoimenpiteiden täytäntöönpanoon ja valmiuslaissa tarkoitettuihin poikkeusoloihin. Verkonhaltijan on laadittava varautumissuunnitelma sekä osallistuttava tarpeellisessa laajuudessa huoltovarmuuden turvaamiseen tähtäävään valmiussuunnitteluun. Varautumissuunnitelma on päivitettävä vähintään kerran kolmessa vuodessa ja silloin, kun olosuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Tarkempia säännöksiä varautumissuunnitelman sisällöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Säännökset voivat koskea yhteiskunnan johtamisen ja turvallisuuden, väestön toimeentulon sekä elinkeinoelämän toimintakyvyn varmistamiseksi tarpeellista sähköverkkojen toiminnan sekä sähkönsiirron ja -jakelun järjestelyä.

Varautumissuunnitelma ja siihen tehtävät muutokset on toimitettava Energiavirastolle. Energiavirastolla on oikeus kuuden kuukauden kuluessa varautumissuunnitelman vastaanottamisesta vaatia verkonhaltijaa tekemään siihen muutoksia, jos se ei täytä säädettyjä vaatimuksia.

Edelleen sähkömarkkinalain 29 a §:n mukaan

Verkonhaltijan on huolehdittava käyttämiinsä viestintäverkkoihin ja tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta.

Sähkömarkkinalain 29 a §:n esitöiden mukaisesti tietoturvariskienhallinta on tehtävä dokumentoidusti ja dokumentointi voidaan ottaa osaksi 28 §:ssä tarkoitettua varautumissuunnitelmaa. Energiaviraston valvonta on 29 a §:n osalta sinänsä jälkivalvontaa. Tietoturvariskien hallinta liittyy kuitenkin olennaisesti verkonhaltijan varautumissuunnitteluun ja siksi varautumissuunnitelmassa on tuotava esille tietoturvariskienhallinnan peruserätykset ja toimintamallit.

1.2 Vaadittu sisältö ja aikataulu

Verkonhaltijoiden katsotaan täyttävän sähkömarkkinalain 28 §:n mukaiset velvoitteet toimittamalla Energiavirastolle:

- 1) Varautumissuunnitelman, jonka mukaisesti verkonhaltija varautuu sähköverkkoon kohdistuviin normaaliolojen häiriötilanteisiin;

- 2) Valmiussuunnitelman, jonka mukaisesti verkonhaltija varautuu valmiuslaissa tarkoitettuihin poikkeusoloihin;
- 3) Varautumissuunnitelman ja valmiussuunnitelman pohjalta täytetyn SÄHKÖKOTKA 2021-työkalun, jolla verkonhaltija arvioi oman varautumisensa tasoa varautumisen eri osa-alueilla. Työkalussa asetetaan myös kehittämistavoitteet seuraavan kolmen vuoden jaksolle. SÄHKÖKOTKA 2021-työkalu on ladattavissa Huoltovarmuuskeskuksen extranetistä osoitteesta: <https://extranet.huoltovarmuus.fi/>. SÄHKÖKOTKA 2021-työkalusta pyydetään toimittamaan seuraavat tiedostot:
 - a. Raportti pdf-muodossa
 - b. Keskustelumuistio pdf-muodossa
 - c. Vastausdata Excel-muodossa

VAIHE 4: Paina Raportti näytölle -painiketta jolloin saat raportin näytölle nähtäväksi. Voit tulostaa raportin halutessasi. Samalla tavalla saat Keskustelumuistio näytölle -painikkeella Keskustelumuistion nähtäväksi ja tulostettavaksi. Raportin käsittelyn jälkeen siirry viimeiseen	RAPORTTI-sivu	<= Paluu toimenpiteisiin	Raportti näytölle
VAIHE 5: Tallenna asiakirja lopuksi haluamaasi paikkaan Tiedosto-valikon tallennuskomennolla. Tarvittaessa voit Datan tallennus -painikkeella siirtää arvioinnin tulokset erilliseen Excel-työkirjaan. Tallenna tämä työkirja tarvittaessa annetun ohjeen mukaisesti.		Keskustelumuistio näytölle	=> Datan tallennus
Paluu toimenpiteisiin -painikkeella pääset takaisin muokkaamaan kirjoittamiasi toimenpiteitä. Jos teet muutoksia toimenpiteisiin, sinun täytyy tehdä uudestaan myös vaiheet 4 ja 5.			

Kuva 1. SÄHKÖKOTKA 2021-työkalun raporttisivu.

Pyydetyt SÄHKÖKOTKA-tiedostot löytyvät työkalun raporttisivulta kuvan 1. mukaisen "Raportti näytölle", "Keskustelumuistio näytölle" ja "Datan tallennus" painikkeiden takaa.

Vaaditut suunnitelmat on sähkömarkkinalain mukaisesti toimitettava Energiavirastolle **30.6.2022 mennessä**. Tämän jälkeen suunnitelmaa on päivitettävä vähintään kerran kolmessa vuodessa ja silloin, kun olosuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

1.3 Tietojen julkisuus

Varautumissuunnitelmat ja valmiussuunnitelmat ovat julkisuuslain (621/1999) 24 §:n 7 ja 8 kohtien mukaisesti kokonaisuudessaan salassa pidettäviä.

Sähköverkonhaltijoiden varautumissuunnittelua valvovana viranomaisena Energiavirasto määrittelee salassa pidettävän tiedon suojaustason tapauskohtaisesti tiedon salassa pidettävyyden mukaisesti. Suunnitelmiin ei ole syytä sisällyttää tarpeettomasti sellaista salassa pidettävää tietoa, jonka paljastuminen voi aiheuttaa vahinkoa "salassapitosäännöksessä tarkoitettulle yleisille tai yksityisille eduille ja oikeuksille". Varautumissuunnitelmaan ei esimerkiksi ole syytä yksilöidä vastuuhenkilöiden nimiä vaan tehtävänimikkeet riittävät.¹

¹ Valtioneuvoston asetus tietoturvallisuudesta valtionhallinnossa 681/2010 9 §.

1.4 Mallipohjan soveltaminen

Energiavirasto on valmistellut verkonhaltijoiden suunnittelun tueksi liitteenä olevat mallipohja-asiakirjat.

Päivitetyt mallipohjat on luotu vuonna 2021 päivitetyn SÄHKÖKOTKA 2021-itsearviointityökalun kypsyyskysymysten pohjalta siten, että mallipohjien otsikkotasot vastaavat kypsyyskysymysten asettelua samassa järjestyksessä. Varautumissuunnitelman mallipohjasta on kuitenkin jätetty pois muutama yksittäinen kysymys ja palveluntuottajaosiossa on yhdistetty erityyppisiä palveluntuottajia koskevat otsikot yhteen.

SÄHKÖKOTKA 2021-työkalua ja mallipohjien otsikkotasoja on myös muokattu edellisten suunnitelmien jälkeen ja esimerkiksi tietoturvaosiota on laajennettu Kyberturvallisuuskeskuksen Kybermittari -työkalun kysymysten pohjalta. Kyberturvallisuuden hallinnan kartoittamiseksi **pyydämme kaikkia yhtiöitä vastaamaan suunnitelmassaan mallipohjan 9.1 kappaleessa olevaan kysymykseen:**

Rasti alta standardit, kybermaturiteetin mittaustyökalut, ohjeet ja tietoturvan hallintajärjestelmät, joita käytätte nyt tai olette aiemmin käyttäneet.

Voit halutessasi myös kommentoida miten ja mihin olette käyttäneet niitä.

Kybermittari,

TIKKA 2016 –Tietoturvallisuuden arviointityökalu - tietoturvallisuuden itsearviointityökalu sähköverkkoyhtiöiden tietoturvallisuuden arviointiin,

TIKKA Tietoturvallisuustilanteen kartoitustyökalu pienille yrityksille,

ISO/IEC 27000 -sarja,

ISA/IEC 62443 -sarja,

ISO 9001 -sarja,

NIST Special publication (SP) ja NIST Interagency/Internal Report (NISTIR) -sarjat,

ISF Maturity Model,

NIST Cybersecurity Capability Maturity Model (CSF),

Cybersecurity Capability Maturity Model (C2M2),

CIS Critical Security Controls (CSC),

KATAKRI 2020,

joku muu, mikä/mitkä? _____

Avoin kommentti _____

Kaikkia mallipohjien tekstejä tulee muokata sähköverkonhaltijan tarpeiden mukaisesti. Kysymysmuodossa oleviin teksteihin ei ole tarkoitus vastata sellaisenaan vaan niiden tarkoitus on tuoda esille asioita, joita varautumis- ja valmiussuunnitelmassa odotetaan olevan.

Suunnitelmiin voi linkittää muita varautumiseen liittyviä dokumentteja etenkin, jos näitä ylläpidetään erikseen. Esimerkiksi vastuuhenkilöitä, yhteystietoja ja muita usein päivitettäviä tietoja voidaan ylläpitää erillisissä dokumenteissa, joihin varautumissuunnitelmassa viitataan. Vastaavasti varautumiseen liittyviä asioita on suotavaa jakaa pienempiin kokonaisuuksiin. Esimerkiksi riskiarviota tai tietoturvapoliittikkaa ei ole tarkoituksenmukaista kokonaisuudessaan sisällyttää varautumissuunnitelmaan, vaan niitä on suotavampaa ylläpitää erillisinä liitteinä, joihin varautumissuunnitelmassa viitataan. Näin varautumissuunnitelmasta ei muodostu liian isoa kokonaisuutta. Tällaisia yksityiskohtaisimpia liitteitä ei toimiteta Energiavirastolle suunnitelmien yhteydessä vaan ainoastaan erikseen pyydettyinä.

Mallipohjan käyttö ei ole pakollista. Mikäli verkonhaltija tekee vapaamuotoiset varautumis- ja valmiussuunnitelmat, tulee suunnitelmissa kuitenkin huomioida ainakin näissä mallipohjissa esitetyt asiat. Verkonhaltijan tulee myös esittää SÄHKÖKOTKA 2021-työkalun kysymyskohtaisessa kommenttikentässä (kuva 2), missä kohdassa vapaamuotoista suunnitelmaa kyseiseen kysymykseen on vastaus. Vaihtoehtoisesti vapaamuotoisen suunnitelman otsikossa voi viitata SÄHKÖKOTKA:n kysymyksiin merkitsemällä SK #.

2. HÄIRIÖTILANTEIDEN HALLINAN VASTUUT JA JÄRJESTELYT	Vastaus	Painoarvo	Indeksi	Keskustelu / kommentit
Yhtiön toiminnan riskien analysointi	Ei koske	5	-	

Kuva 2. SÄHKÖKOTKA 2021 -työkalun kommenttikenttä.

1.5 Suunnitelmien toimittaminen Energiavirastolle

Suunnitelmat pyydetään toimittamaan Energiavirastoon turvapostilla osoitteeseen kirjaamo@energiavirasto.fi sekä kopiona tarvo.siukola@energiavirasto.fi ja joonas.kari@energiavirasto.fi. Mikäli yrityksellänne ei ole käytössä turvapostipalvelua, voitte hyödyntää Energiaviraston turvapostipalvelua. Ole tällöin yhteydessä Tarvo Siukolaan (+358 295 050 074) tai Joonas Kariin (+358 295 050 190).

Suunnitelman voi vaihtoehtoisesti toimittaa kirjattuna kirjeenä osoitteeseen: Energiavirasto, Lintulahdenkuja 2A, 00530 Helsinki.

Liitteet Varautumissuunnitelman mallipohja
Valmiussuunnitelman mallipohja

Jakelu Sähkön kantaverkonhaltija
Sähkön suurjännitteisen jakeluverkon haltijat
Sähkön jakeluverkonhaltijat